

4.
ROČNÍK

ORA EARS - SKALKA 2011

• moderátor ŠTEFAN BUČKO

• gregoriánske zoskupenie SCHOLA PARVA z Prahy

p r e a m b u l a: ORA ET LABORA. Most, ktorý preklenul hranice storočí. V. a VI. storočie: z chániku k poriadku a Svetlu. Architekt v Monte Cassino pre Európu. Svätý Benedikt. Potom benediktíni. V XI. Na Skalke pri Trenčíne pustovník Beňadik s učiteľom Andrejom. V XIII. storočí benediktínske opátstvo. ca dobro Evanjelia i dobro slovenskej kultúry. Kultúrny vtedy prispieval svojou hrivnou ku kultúrnemu Kontinentu, ktorý je dnes opäť v pohybe. V Európe byty národom už takmer zjednotili. I nanosili do Napriek tomu autentický európsky duch akoby mi. Bohaté spektrum umenia dáva príležitost vstupu. Ponúkame preto myšlienku výneho sympózia k pocte a k pododkazu Skalky. ORA ET ARS.

osu kreslil storočí: Svoradom- Misia obnovujú- tury národa, ktorý bohatstvu Európy. skom dome sa nich nábytok. zostal za dvera- žitost' pootvoriť tvarno-literár- pore

• poetka ĽUBOMÍRA MIHÁLIKOVÁ

• zbor starej hudby ARCUS zo Žiliny

• básnik MICHAL CHUDA

• STANISLAV ŠTEPKA A RICHARD FELIX z Radošinského noiveného divadla

ÚČASTNÍCI

Iba kultúra, ktorá svoj význam pomeriava vierou v zmysel, môže byť diaľnicou, ktorá nevzdáluje, ale zblížuje. Môže byť železničným priecestím, na ktorom sa stretávajú rôzne cesty k ľuďom, k ich osudom, k ich neopakovateľným príbehom Božích originálov. A môže byť aj poštou blahovesti, pokial' ne-rezignuje na hľadanie pravdy, dobra a krásy. Ba aj cestovnou poukážkou do krajiny úžasu (ak sme ešte nezabudli žasnúť). Viem, o čom hovorím. Krajina bez vyzdorovaných ciest nedie nikam. Krajina bez ciest vedie k dekadentným bludiskám a k beznádeji. Našťastie, sú majáky, ktoré ukazujú k nádeji a k výšinám. K tomu, čo nás presahuje. K tomu, čo prečnieva ponad naše biologické limity. Som presvedčený, že práve k tomu smeruje obdivuhodné úsilie ľudí vokol' medzinárodného sympózia ORA ET ARS, nad ktorým som rád prevzal záštitu. Krajina bez kompasu sa môže uberať kadejakými smermi. Najstaršia pútnická tradícia Skalky pri Trenčíne, benediktínsky život v triezvej práci a v modlitbe (a kultúra je ľažkou prácou) nás upriamujú na cestu, ktorá je možno menej pohodlná, avšak oveľa produktívnejšia: vernosť hodnotám a čistota srdca. Večnosť sa skorumpovať nedá!

•••

Ján Figel'

1. podpredseda vlády SR
a minister dopravy, výstavby
a regionálneho rozvoja

výtvarníci
Česko:
Jan Botek – Uherské Hradiště
(Ostrožská Nová Ves)

Maďarsko:
János Gnandt – Békéscsaba

Poľsko:
Krzysztof Brzuzan – Rzeszów

Eugeniusz Molski – Tarnow
(Nowy Wiśnicz)

Ruská federácia:
Oxana Begma – Moskva

Srbsko:
Miljenko Buiša – Sombor

Nikola Brkanović – Sombor

Slovensko:
Andrej Augustín – Bratislava

Ilja Holešovský
– Trenčianska Teplá

Juraj Oravec – Trenčín

Jozef Syrový – Trenčín

Jozef Vydrnák – Trenčín

(Dubnica n. V.)

literáti
Slovensko:

Štefan Bučko – Bratislava

Rudolf Dobiáš – Trenčín

Elena Hidvéghyová-Yung
– Bratislava

Judita Kaššovicová – Šamorín

Milan Kupčík – Trenčín

Ján Maršíalek – Svinná

Pavol Stanislav – Senica

Ferdiš Takáč – Bratislava, a. h.

•••

termín a miesto:

15. – 26. jún 2011

**Areál Malej a Veľkej
Skalky pri Trenčíne**
hlavný organizátor:

Mesto Trenčín
spoluorganizátori:

• **Trenčiansky samosprávny kraj**

• **Trenčianske osvetové stredisko**

• **Farský úrad Skalka nad Váhom**
kurátor podujatia

a výstavy po sympóziu:

PhDr. Marián Kvasnička
historik a znalec umenia

•••

Richard Rybníček
primátor mesta Trenčín

4 medzinárodné

VÝTVARNO - LITERÁRNE SYMPOZIUM ORA ET ARS - SKALKA 2011

Podujatie sa koná pod záštitou 1. podpredsedu vlády SR a ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Jána Figela

Pútnické miesto Skalka sa teší stále väčšiemu záujmu Trenčanov, ale aj ostatných návštevníkov. Toto výnimocné miesto viac ako inokedy ožíva najmä v júlových dňoch, ktoré sú už tradične spojené s najstaršou slovenskou púťou a v posledných rokoch aj s medzinárodným umeleckým sympóziom ORA ET ARS. Som rád, že aj tento rok, už na jeho štvrtom ročníku, si Skalka opäť podmaňuje tvorcov zo Slovenska a okolitých krajín, že práve na toto miesto prichádzajú načerpáť duchovnú silu a tvorivú energiu. Tu, v majestátnom tichu historických a duchovných odkazov čakajú na svoju umeleckú inšpiráciu, aby ju pretavili do slova či obrazu. A darí sa im to skvele. Za ostatné ročníky tu účastníci sympózia zanechali silnú umeleckú stopu v podobe mnohých diel inšpirovaných týmto úzasným miestom. Na všetkých radi spomíname. Moja dnešná spomienka patrí aj významnej archeologicke Tamare Nešporovej, ktorá tu pred piatimi rokmi pri svojom životnom poslaní objavovala zabudnuté, predčasne a nešťastne prišla o svoj život. Z hĺbky svojej duše sa chcem podčakovať jej podobným nadšencom, a tiež všetkým organizátorom sympózia a jeho účastníkom, ktorí vychujú Skalke dušu. Obyvateľom nášho mesta vrelo odporúčam návštevu Skalky, kde si človek ľahko uvedomí, že v živote sú aj iné a dôležitejšie veci, ako sa nám možno zdá.

•••

Richard Rybníček
primátor mesta Trenčín

Ora et ars - Skalka 2011

ilí priatelia, priaznivci našej Skalky! Sú veci, miesta, pravdy, ktoré fascinujú človeka, dvihajú ducha. Miesta, kde mysel' zalieta k pravdám, ktoré tu boli, sú a budú vždy pre dobro človeka. Miesta, kde si viac uvedomujeme, čo je najdôležitejšie pri hľadaní pokoja a radosti v srdci a celom živote.

Takým miestom pre nás všetkých je určite milostivé, výnimocné, očarujúce miesto Skalky a jej okolia.

Život, dobro, láska našich svätcov Andreja-Svorada a Beňadika presahujú hranice Trenčína, Nitry, našej krajiny. Úcta k nim siaha do krajín Európy. Výnimočnosť ich života fascinovala biskupov, kráľov, panovníkov a samozrejme obyčajný ľud.

V roku 1083 za pápeža Gregora VII. na podnet kráľa sv. Ladislava boli naši svätci kanonizovaní medzi piatimi uhorskými svätcami: svätým kráľom Štefanom, jeho synom Imrichom a biskupom Gerardon. Sviatok sv. Andreja-Svorada a Beňadika máme 17. júla. Sú hlavnými patrónmi našej nitrianskej diecézy a sv. Svorad je od roku 1739 patrónom mesta Nitry.

Ich múdrost a príklad nás upozorňuje, že „Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst“. Máme využívať svoje schopnosti nielen na zvelaďenie hmotného sveta, ale treba zvelaďovať aj hodnoty, ktoré ostávajú večne. Tomu nás učí príklad týchto svätcov. A preto sem na Skalku cez stáročia putovali a putujú pútnici, aby si tu vyprosili silu a pravú múdrost do života.

V roku 1921, keď boli vysvätení traja slovenskí biskupi, prijali spolu s mnohými významnými predstaviteľmi krajiny výzvu, aby sa Skalka stala ohniskom nášho cirkevno-národného života.

Druhá svetová vojna a komunistický režim nepriali rozvoju tejto myšlienky. Ale ona tu stále je. Je živá a je na nás, aby sme ju rozvíjali na všetkých úrovniach. Že je táto myšlienka živá, vidieť z toho, ako toto sväté miesto oslovuje všetkých nás. Všetkých, ktorí sa pričinili v minulých rokoch o to, aby bola Nová aj Stará Skalka v takom stave, v akom je. Všetkých, ktorí už vo štvrtom ročníku výtvarno-literárneho sympózia Ora et ars poukazujú na naše korene a svojím umením otvárajú priestor pre myšlienky pravdy, lásky a pokoja. Všetkých, ktorí pri spomienke na 90. výročie Výzvy slovenských biskupov založili neinvestičný fond Beňadik a prijali novú „Výzvu“, v ktorej sa zaviazali budovať toto sväté miesto, „kde sa bude náš národ posilňovať vo viere, rozvíjať kresťanskú kultúru a vzdelanie, posilňovať sa národne, ale pohostinne vítať pútnikov z iných národov. Miesto, kde bude môcť naša mládež čerpať inšpiráciu z bohatých tradícií“.

Toto všetko svedčí o tom, že nám je drahé toto miesto, vážime si pamiatku našich svätcov, vážime si svoju história. Každý z nás sa pričinme o to, aby sa našej Skalke prinavrátila hodnota, ktorá jej patrí...

Zakončime slovami básne Jozefa Gálika:

*Hľa, pod Skalkou, pri Trenčíne,
utíchne Váh v rýchлом behu;
pltník v práci odpočinie,
zazrie div na pravom brehu.

Hľa, zo skaly zráznej
staré rumy zmizli!
Na mieste ich velebný chrám
vypína sa hor' k nebesám.
Podiv skrsne v mysli.

Miesto rumov rozválaných
veže dve sa pnú tam hore;
kríž, znak spásy skvie sa na nich,
na nich z rána, večer - zore.

Pokrov rudý chrámu
peje pieseň lásky;
čelo chrámu zrie k Trenčínu,
volá k žitiu, volá k činu
celý kraj považský.*

Milan Kupčík
trenčiansky dekan

KRZYSZTOF BRZUZAN // **Ora et ars**, drevo, výška - 168 cm, 2011

Skôr ako si aspoň v základných kontúrách priblížime jednotlivé osobnosti, ktoré sa zúčastnili 4. ročníka medzinárodného sympózia ORA ET ARS na Skalke pri Trenčíne v roku 2011, chcel by som uviesť niekoľko poznámok k sústavnému (aj keď nie vždy viditeľnému) diskurzu, ktorý vôkol sympózia, medzi výtvarníkmi, spisovateľmi, historikmi i širšou laickou verejnosťou prebieha počas sympoziálnych dní či v priebehu roka. Táto diskusia vždy nanovo smeruje k zmyslu celého podujatia, k jeho významovej profilácii, k pomeru medzi mestom Trenčín, širším regiónom Považia, celonárodnou aspiráciou a medzinárodným zastúpením (samozrejme, pokial ide o osobnosti, ktoré sú každý rok pozývané). V tejto diskusii sa formuluje aj nezreteľná hranica medzi sakrálnymi a profánnymi ambíciami umeleckej tvorby, otázka ikonografie, zadania, posolstva, najdôležitejších správ o inšpiračnej intenzite premodleného pútnického kraja svätých Andreja-Svorada a Beňadika. Rysujú sa aj dôležité delimitačné línie medzi kultúrou, ktorá nerezignuje na kresťanský genetický kód tohto územia, a produkciou, ktorá naopak všetko relativizuje a rozpúšťa v bezbrehom koncepte tvorivej slobody (až po prah dekadencie, úpadku, morbidity a vše-

JOZEF VYDRNAK // Madonka, priestorová kresba do dreva, výška - 35 cm, 2011

obecnej kultúry smrti – ak môžem voľne parafrázovať myšlienku blahoslaveného Jána Pavla II.). Je to len časť otázok, späťých s profiláciou sympózia, cítim však potrebu aspoň na niektoré odpovedať (so všetkými limitmi pracovného subjektivizmu).

Pri zrode sympoziálnej myšlienky ORA ET ARS na Skalke pri Trenčíne stál záujem o posvätné miesto nášho kraja a významnej duchovnej centrálnej celej nitrianskej diecézy. Stav benediktínskeho kláštora s jaskyňou a kaplnkami v príkrove lesa na tzv. veľkej Skalke sa výrazne začal riešiť až v nových podmienkach po roku 1989. Ani tzv. malá Skalka s kostolom našich svätcov okrem jubilejných pútí nemala pevnejšie duchovné, umelecké, ekonomic-

ké či turistické zázemie – ak odhliadneme od zápalu a individuálnych snáh miestnych nadšencov, ktorí povedomie Skalky udržiavali pri živote. Prišiel čas jedinečnosť tejto pamiatky zvýrazniť a revitalizovať ako na pôde kultúry, tak aj na úrovni konkrétnej materiálnej podpory. Počiatkom roka 2011 miestni podnikatelia pri príležitosti 90. výročia menovania prvých slovenských biskupov založili neinvestičný fond Beňadik, ktorého zámerom je nadviazať na niekdajšiu výzvu významných osobností nášho národného, spoločensko-politickejho i náboženského života a dotvoriť oba areály o potrebnú infraštruktúru a širšie prevádzkové zázemie. Ako synergický stimul vnímame práve umelecké sympózium – spočiatku len výtvarné a literárne, teraz však rozšírené aj o historiografický pohľad na pohnuté dejiny Skalky (súčasťou tohto ročníka bol výnimočný historický seminár s obsiahlym publikáčnym výstupom). Už pred štyrmi rokmi sa nám zdalo dôležité, aby genius loci Skalky dostal aj nový impulz – pohľad očami umeleckého sveta, očami rodákov, vzácných hostí, medzinárodnej verejnosti. Tento duchovný a estetický marketing rok čo rok prináša veľmi zaujímavé plody. Som rád, že toto úsilie z prapočiatku získať aj širšiu podporu jednak mesta Trenčín, nitrianskeho

biskupstva, župy i vrcholových štátnych orgánov. Sympózium sa tak dôstojne a novátorsky zaradilo k špičkovým podujatiám pre rozvoj kresťanskej kultúry nie ako nejakého menšinového geta, ale ako hlavného prúdu našej tradície v hodnotovo problematizovanom rámci európskej identity.

Kzákladným interným otázkam, ktoré však do teraz nikdy neboli nejako programovo či manifestačne vyjadrené, po celé štyri roky (a myslím, že aj budúca diskusia pôjde týmto smerom) patrilo akési apriórne očakávanie umelecky zdôvodnej religiozity, danej už samotnou duchovnou definíciou Skalky ako posvätného priestoru. Ak by som to mal zúžiť na oblasť možných témy, motívov a ikon-

grafíí, potom sa ponúka niekoľko základných riešení – takto sa napokon artikulujú aj pri kreatívnej voľbe umeleckých osobností, ktoré na Skalku prichádzajú. Jedných nadchne jedinečné, malebné a fotogenické prostredie a organická späťosť prírody so sakrálnou urbanistikou (takéto prístupy sú zvlášť inšpiratívne pre autorov plenérovej povahy, ktorí sa vedia nadchnúť miestom v jeho vyžarovaní rôznych častí dňa a svetelných koštelácií, alebo pre ctiteľov veduty ako urbanistického „portrétu“ aj s potrebnou dávkou staromilstva a nostalgie). Druhí sa snažia umelecky aktualizovať protagonistov Maurovej legendy a cestou vcítenia i kontemplácie poodhalíť stále čerstvý odkaz ich askézy, práce, modlitby a života v službe a obetovaní. Táto hagiografická línia je vizuálne i výrazovo menej determinovaná konkrétnym vnemom, ale skôr tkvie v imaginácii, v rozpamäťávaní sa, v novom premýšľaní starej legendy. Tretí vnímajú kontext Skalky širšie ako len v lokálnych súvislostiach miesta, čo znamená, že rozširujú svoj zorný uhol na celkový kontext kresťanskej zvesti – či už v kristologickom, mariánskom alebo angelogickom zmysle. Myslím, že všetky tieto prístupy a preferencie sú korektné, opodstatnené, významovo adekvátne a logické, takže nechceme medzi nimi nijako hierarchizovať. Nič – menej, ukazuje sa, že čím menej je priamych tendenčných zadanií (v zmysle očakávanej religiozity a akejsi povinnej sakrálnosti), tým sú výsledky zaujímavejšie. Ono to súvisí jednak s obsahovým cieľom umeleckej tvorby (pripomínam, ako sa anglický spisovateľ Graham Greene úporne bránil, keď ho označovali ako katalíckeho autora – hovorieval, že sa snaží byť predovšetkým dobrým spisovateľom, a to katolícke nie je jeho zásluha ani tvorivý cieľ, aj keď rieši popri zábave aj vážne teologické a morálne problémy), ale aj s jej formálnym potenciálom. Tu nemôžeme stratiť zo zreteľa vlastný príbeh dejín umenia – najmä tú jeho časť, ktorú akcelerovali moderné umelecké

JOZEF WYDRNAK // **Pustovníci zo Škalky**, typografika, 2011

smy 20. storočia. Napriek ich rôznorodostiam a odlišnostiam ich spája presvedčenie, že umelecký svet je svetom svojbytných zákonov a pravidiel, ktoré sa nedajú odvodiť iba z empirických zákonov a tzv. objektívnej (i viditeľnej) reality. Tako je tvorba aj reflexiou vlastných možností a mohutností, vlastných nástrojov, ktoré sa nedajú redukovať na pasívny odraz statického sveta zvonka. Práve v tomto úžasnom stvoriteľskom potenciáli umenia a kultúry sa nestráca bytostný zmysel človeka pre tajomstvo, mystérium, pre zmysel za zmyslami. Najlepšie plody nášho sympózia smerujú k tejto

méte, ktorej význam budeme v budúcich rokoch ešte viac podporovať – aj s ohľadom na skutočnú originalitu osobnostnej ponuky. A teraz už pristúpme k umelcom, ktorí sa snažili situovať na naznačenej významovej osi aj počas uplynulého štvrtého ročníka.

Českú republiku, ba ešte lepšie moravskú blízkosť (aj blízkosť umeleckej komunity z Uherského Hradišťa) reprezentuje **JAN BOTEK**, ktorý sa vo svojich komorných kompozíciah nezrieka reálnych vnemov, avšak tieto sa snaží harmonizovať a rytmizovať vlastnou skladobnou hravosťou, s citlivým zmyslom pre sakrum, kolorit a štrukturálnu sýtosť maliarskeho výrazu. Nech ide o svet

ludí či svet vegetácie alebo univerzálnych symbolov, nikdy mu nechýba lyrické včítanie, ktoré však v dekoratívnej disciplíne nie je nikdy bezuzdné.

- Z maďarskej Békéscsaby (inak družobne zblíženej s Trenčínom) na sympózium zavítal známy výtvarník a scénograf **JÁNOS GNANDT**. V sakrálnom erbovnom kolorite vytvoril na Skalke zvláštne abstraktné kompozície akoby z maximalizovaných štruktúr mikrosveta. Nech už v motivácii ide o čokoľvek, týmto prácам sa nedá uprieť priestorový iluzionizmus, optický rébus, pohyb, dynamika, procesuálnosť – kategórie času, priestoru a diania (ktoré sa nám spájajú aj s historiou Skalky bez jej viditeľnej topografie).

• Už tradične sa skvelým kumštom na sympóziu prezentujú poľskí výtvarníci. K stáliciam, ktoré však stále prekvapujú a inšpirujú aj ostatných svoju kreatívnu húzevnatosťou, umom a srdcom tvorby, bezesporu patrí **EUGENIUSZ MOLSKI**. V tomto roku vytvoril hieratické a zvnútra presvedčivé keramické plastiky skalských svätcov, reliéfy s anjelmi, ale aj obrazy zvláštne napriahnuté medzi byzantským ikonopisom a žiarivou ponurostou gotických vitráží. V jeho tvorbe sa organicky snúbi oduševnelá modernita so sakrálnou tradíciou. V skulptúre, najmä rezbárskej povahy, sa na sympóziu robustným dojmom etabloval aj ďalší Poliak **KRZYSZTOF BRZUZAN**. Pre nádvorie kostola na Malej Skalke vytiesal akýsi monument pre všetkých, ktorí verne a cez námahu smerujú k svojmu Otcovi. Monumet má podobu dvojramenného kríža, ktorého ramená tvoria anatomicky hyperstrované dlane rúk – tie zase evokujú aj čosi z anjelskej podstaty ľudskej krehkosti. Brzuzan dokončil aj ol-tárny tabuľový triptych, kde v symbioze nažíva rezbársky vryp s industriálnymi prvkami.

• Prvýkrát zo Srbska sympózium navštívili dve výrazné (a zďaleka nie iba podľa impozantných brád!) osobnosti somborskej umeleckej enklávy. **MILJEN-KO BUIŠA** sa prezentoval ako expresívne výbušný kresliar s briskou výtvarnou skratkou a nevidaným zmyslom pre pohyb a dynamiku výtvarnej formy. Jeho maľba je nepokojná, akčná, artikulovaná až po prah pátosu. **NIKOLA BRKANOVIĆ** si pod vplyvom kláštoriska i vlastnej skúsenosti z pravoslávnych obradov vypredstavoval procesiu pútnikov

v sakrálnych priestoroch. Napriek expresívnej štylizácii a farebnej uvoľnenosti jeho maľbám nechýba duchovná esencia. Zvlášť je to vidieť na maľbe, ktorú umiestnil dovnútra kruhovej formy z kôry stromu.

• Ruskú republiku reprezentuje tradičnejšie (az historizujúco) orientovaná **OXANA BEGMA** z Moskvy, ktorá sa evidentne našla v plenerových momentkách a situačných kompozíciah s historickou urbanistikou a prírodou na Skalke pri

Trenčíne. Jej šíhové maľby sa vyznačujú pohotovou kresbou, dobre cítenou perspektívou, najmä však zmyslom pre rafinované koloristické nuansy so svetelnými a tonálnymi kontrastami. Nevďaj sa nám vybavujú niektoré koncepty francúzskych impresionistov či ruskej peredvižnickej školy.

• Pri slovenskom výbere sa riadime nešisanou dohodou, aby medzi osobnosťami bol zastúpený trenčiansky výtvarný región, ale aj významné osobnosti z iných regiónov a lokalít, najmä tie, ktoré oslovouje sympoziálna myšlienka tvorivej komunity. Aj preto považujem

za dobrú voľbu bratislavského výtvarníka **ANDREJA AUGUSTÍNA**. Počas niekoľkých dní na Skalke vytváral svoje zvláštne pastelové kreácie s téhou anjela ochraňujúceho Noemov koráb a sväteho muža, ktorý v náručí drží baránka. Aj keď v iných témach býva Augustínov pohľad viac ironický, neraz groteskný alebo úsmevný, pre tento raz sa v kresbe aj jemnosti delikátnych pastelových valérov koncentroval na vnútorný výraz, stísenie, kontemplatívnu nehybnosť. Svoju maliarsku fyziologiu a citlivosťou na univerzálné duchovné témy sa Andrej Augustín javí ako hľadač

ANDREJ AUGUSTÍN // Anjel, pastel na papieri, 60 x 35 cm, 2011

JOZEF VYDRNÁK // Malá a Veľká Skalka pri Trenčíne, typografika, 2011

medzináboženského a medzikultúrneho dialógu.

• Z trenčianskeho regiónu nemôžeme nespomenúť inovatívny figurálny a portréтиstický prínos **JURAJA ORAVCA**, u ktorého hagiografická či mariánska téma (oltárny triptych pustovníkov s Pannou Máriou) nie je cieľom samým osebe, ale skôr východiskom k suveréennej expanzii farebnej a prednesovej energie. A tak „riskantné“ ideové témy umelecky premáha vôľa po sebavyjadrení, ktorá sa dobre cíti v pásme akčnej abstrakcie rovnako ako v pásme tušených inotajov. Monumentálna forma dáva tomuto autorskému konceptu za pravdu.

• Niet medzi slovenskými keramickými umelcami veľa takých, ktorí by dokázali organicky prepojiť výnimomočný remeselný fortier, modelačnú nápaditosť a piktoriálnu, maliarsku povahu výsledného keramického tvaru tak, ako to už viac desaťročí v blízkej Trenčianskej Teplej robí **ILJA HOLEŠOVSKÝ**. Obdivovatelia jeho talantu poznajú aj tú polohu jeho tvorby, kde vytvára závesné obrazové kompozície z keramickej hliny a hľadaných lazúr. Tento modus použil aj v čase sympózia, keď realizoval niekoľko zastavení križovej cesty s anatomickou expresiou zmučeného tela, križom a renesančne ostrým purpúrom pozadia – tušená sláva za zdanlivou porážkou.

• Z trenčianskych výtvarníkov veľmi príjemne prekvapil **JOZEF SYROVÝ** svoju modelačnou imagináciou vo významovom horizonte liturgického umenia. Zvlášť treba oceniť jeho komorné plastickevé vízie, ktoré svedčia o ľudsky citlivom vnímaní všetkého, čo človeka presahuje. Za zmienku stojí aj poetická uvoľnenosť v narábaní s plastickými formami a motívmi, ktoré sa v jeho rukách nestávajú tézou.

• Napokon, nie však na poslednom mieste, z výtvarníkov musíme uviesť **JOZEFA VYDRNÁKA**, aj keď sa prítomnými dielami jeho zásadný prínos pre sympózium nevyčerpáva (garantuje totiž aj organizačné, výstavné, grafické a typografické práce a špecifický aktivity na sympoziálnych materiáloch, ktoré sa vyznačujú očakávanou aj očenovanou autorskou podobou). V ostatnom čase sa vo vlastnej tvorbe inšpiruje aj umeleckým písomom, ba toto písмо povyšuje na nový výrazový prvok maliarskej reči v svojských typografikách. Nad utilitárnym významom písma totiž dominuje možnosť ich skladby do bytostne maliarskych a výtvarných celkov – nech už ide o osoby skal-ských benediktínov alebo o text Maurovej legendy. Popri písomnej estetike autor vytvoril aj maliarske kompozície s pustovníckym ochrancom či

madonku s dieťaťom napísanú drevenom a do dreva.

Súčasťou práce výtvarníkov, sochárov, rezbárov, maliarov, keramikárov počas komunitnej komunikácie na sympóziu je aj prítomnosť majstrov slova, teda literárnej sekcie. Niektorí z nich (**R. DOBIÁŠ, J. MARŠÁLEK**) patria k stáliciam literárnej časti sympózia. Iní (**F. TAKÁČ, Š. BUČKO**) nezaprá hlbinnú napojenosť na odkaz katolickej moderny a kresťanskej reflexie zložitých meandrov súčasného života. Ozdobou sú aj ženské predstaviteľky – medzi erosom a religiozitou vypätá **ELENA HIDVÉGHYOVÁ-YUNG**, a v tomto roku aj invenčná vytváračka prírodnej prirodzenosti, medziľudského, partnerského, medzietnického a intermúzického obcovania (od Tatarkovej predstavy, že kultúra je obcováním, teda spolupodieľaním sa na vytváraní obce, society, spoločenstva) **JUDITA KAŠŠOVICOVÁ**. Kedže ide o silné osobnosti, ktoré vládnú slovom, rád si odpustím marnosť akejsi interpretácie ich textov – tie si čitateľ nájde v reprezentatívnom katalógu i v literárnej prílohe.

Záverom by som chcel bez akéhokoľvek nároku na úplnú pravdu o sympóziu podakovať všetkým umelcom, organizátorom, duchovným, ľuďom dobrej vôle, ktorí nad akýkoľvek materiálny benefit kladú kultúru srdca, čistotu mysele, ušľachtlosť duše, vernosť pravde a kráse. Nech toto úsilie, toto pohyblivé spoločenstvo, agapé, hostinu, symposion žehnajú svätí patróni Skalky.

Marián Kvasnička

†
M
ALÁ • V
ELKÁ
SKALKÁ
PRI • TRENCÍNE

Prestali sme
hľadať lásku
protože sme sa
stali láskou.

Kalichy ľalií
naplnené vetrom
v prázdnote času.

...

A bola iba modrá -
deň deviaty.
Naše ruky oťaželi
a padali na dno ticha.
Naše vlasy sa prepletali
v chvostoch zanikajúcich komét.
Naše myšlienky plávali
na ocelovosivej hladine
roztopených galaktických brán
do mora pokoja.
Dotýkali sme sa
prázdnotou svojej mysle
presvecovanej svetlom pralásky.

A boh si spomenul
na zabudnutú kvapku
v sieti pavúka.

...

Akoby sme boli
krajina, tebou chorí
nevidomá ruka tvoja
sa nás dotýka.

To chvenie ako osika
a ako telom brezy
bielym svetlom v duši
premieňaš drobné na inovať
a dovolíš nám prenocovať
keď od zimy nás odlúči
jagavé svetlo pavučín.

Bola iba modrá

A bolo ticho -
ôsmy deň.
Prestali sme spievať
túto pieseň
lebo sama znala
vesmírom.
Nepotrebovali sme sa
stretnúť
lebo sme boli
stále prítomní.

NIKOLA BRKANOVÍC // Procesia – detail, (dielo: akryl na plátnе, 70 x 100 cm), 2011

Jednota všetkého podľa Františka z Assisi

Venované tvorbe
Jozefa Syrového

Páv

Odchytíme motýle
zakrúžkujeme pávy -
kolieska z hodín do chvostov
pre tvoj časostroj hravý.
Oká z mincí rozkotúľané
ozdobili ich perá
skáču ako baletka
krehká na lane
telo stroja ich zbiera.

Čo napadalo do blata
a v starých vodách čo pláva
pre tvojho páva zlatá je
korunka, pýcha a sláva.

Vierozvestci

Ten, čo svätého Cyrila
a Metodeja hostí
čistým zrakom sa pozera
aj na zvieracie kosti.
Do rubáša ich oblieka
nepoškvrneným zrakom
nepohltí ich rieka
nedá ich divým vtákom.

Čo so svätošou prijímame
to sa tiež svätým stáva
kde končia kosti prorokov
tam kolíše sa tráva.

16. - 24. 6. 2011 Trenčín - Skalka

Anjeli Eugeniusza Molskeho

Anjeli v nás sa striedajú
anjeli v nás sa liečia
okrajom krídla hľadajú
anjelsku svätú pečať.

Anjeli svetov ďalekých
a za-vesmírnych plání
kto na vás ticho zabudol
a kto vás kruto zranil?

Do hliny a do dreva
zamknuté máte telá
a z plameňa povstáva
ruka liečiteľa.

20. 6. 2011 Trenčín - Skalka

J U D I T A

K A ŠŠ O V I C O V Á

▲ EUGENIUSZ MOLSKI // Pekný aniel trenčiansky, šamot, glazúra, výška - 70 cm, 2011

▼ JOZEF SYROVÝ // Madonka, kov, drevo, 42 x 30 cm, 2011

Trenčianske hodiny veselo bijú

Ferdinand Takáč

Ludia na Považí, nad Trenčínom, sú veľmi dobrí ľudia. Trenčín! Hniezdo moje drahé! Tu som sa stal, počas pobytu v Trenčíne, kňazom. Tu som na Skalke slúžil svoju prvú svätú omšu. Aké drahé spomienky! Ako mladosť! Nezabudnuteľné, „Keď sa naplnil môj čas“ a ja som myslel, že by som už mohol byť aj vysvätený, rozmýšľal som o tom. Povedal som to aj nášmu „šéfovi“ Jožovi Porubčanovi, ktorý už kňazom bol. On sa osobne pričinil, aby som tú vysviacku dosiahol. Keď som navštievoval Chorvátsky Grob, moju rodnu obec, obyčajne som zišiel z vlaku v Pezinku, aby som mohol prejsť popri vajzgrúbskom kostolíku Panny Márie Sedembolestnej. A keď som bol v takýchto duševných trápeniach, kľačiac na schodíku kostolíka a vidiac cez otvorené dvere – pravda, zaríglowané železnou mriežkou – oltár Panny Márie, v modlitbe som ju poprosil: „Panna Mária, myslím, že na Slovensku už niet biskupa, ktorý by ma vysvätil. Pomôž mi! Do Tvojich rúk zverujem túto záležitosť! Ja už nevládzem!“ Zveril som sa s tým aj Jožovi. „Uvidíme!“ povedal. „Pokúsim sa.“ A videl, a podarilo sa. Keď som sa z Bratislavы vracal ako vysvätený kňaz, Jožo ma už čakal v trenčianskom parku pri stanici. Keď som mu jedným slovom povedal, ako bolo, objal ma. Bolo to 23. januára 1955. Z vďačnosti Panne Márii za túto milosť som odložil svoju prvú svätú omšu na sviatok Očisťovania Panny Márie, 2. februára. Zaujímavé, teraz, keď som prekladal životopis nášho chorvátskeho pátra Ante Gabriča, misionára v Indii, zistil som, že aj on mal práve v tento deň nejaké kňazské, či rehoľné jubileum. Aká nádherná zhoda! Ako to všetko Pán Boh fantasticky riadi. Jožo ma medzitým učil presne slúžiť svätú omšu, keď spolubývajúci Janko nebol doma. Ani on nesmel o tom vedieť. „Jožo, počuj, tá vysviacka, aj keď to všetko bolo krásne, predsa len navonok to bolo pre iných všedné. Pravda, tí iní tam neboli. Vieš, ako som chodil pomáhať dôstojnému pánovi od sv. Anny na brigádu, keď chcel zachovať čosi z tej starej Skalky, kde bola starodávna kaplnka pri vchode do Svoradovej jaskyne? Čo keby sme...“ Stalo sa. Prišiel sviatok Panny Márie a my dvaja sme stúpali hore, na Skalku. Kľúče od hlavnej brány som mal, teda nebolo prekážky. Prešli sme kus chodby, keď sa po ľavej strane ukázala kaplnka, ktorá nemá zadnú stranu, lebo ju tvorí chodba, ktorá vedie ešte ďalej, k soche sediaceho pustovníka sv. Svorada. Pristúpili sme k oltáru. Ovial ma starodávny dych posvätnosti týchto svätych priestorov. Tu žil sv. Svorad, tu žil jeho mučeník, sv. Benedikt. A teraz sme tu sami my dvaja. Všetko sme si so sebou priniesli. A začala moja prvá sv. omša. Iba v prítomnosti jediného spolubrata. Pamäťom si, ako mi Jožo pred koncom sv. omše pripomenal, aby som som to trochu zrýchlil, lebo sa už začalo stmievať a pod Skalkou prechádzali autobusy s ľuďmi, ktorí sa vracali po zamestnaní z Trenčína domov. A my sme mali zapálené dve sviečky. Také detaily – a pamätáš si na ne! Omša sa skončila a my sme sa pomaly chystali domov. Ďakoval som Pánu Bohu, Pan-

OXANA BEGMA // **Trenčín**, olej na plátnе, 70 x 100 cm, 2011 / **Malá Skalka**, olej na plátnе, 70 x 100 cm, 2011

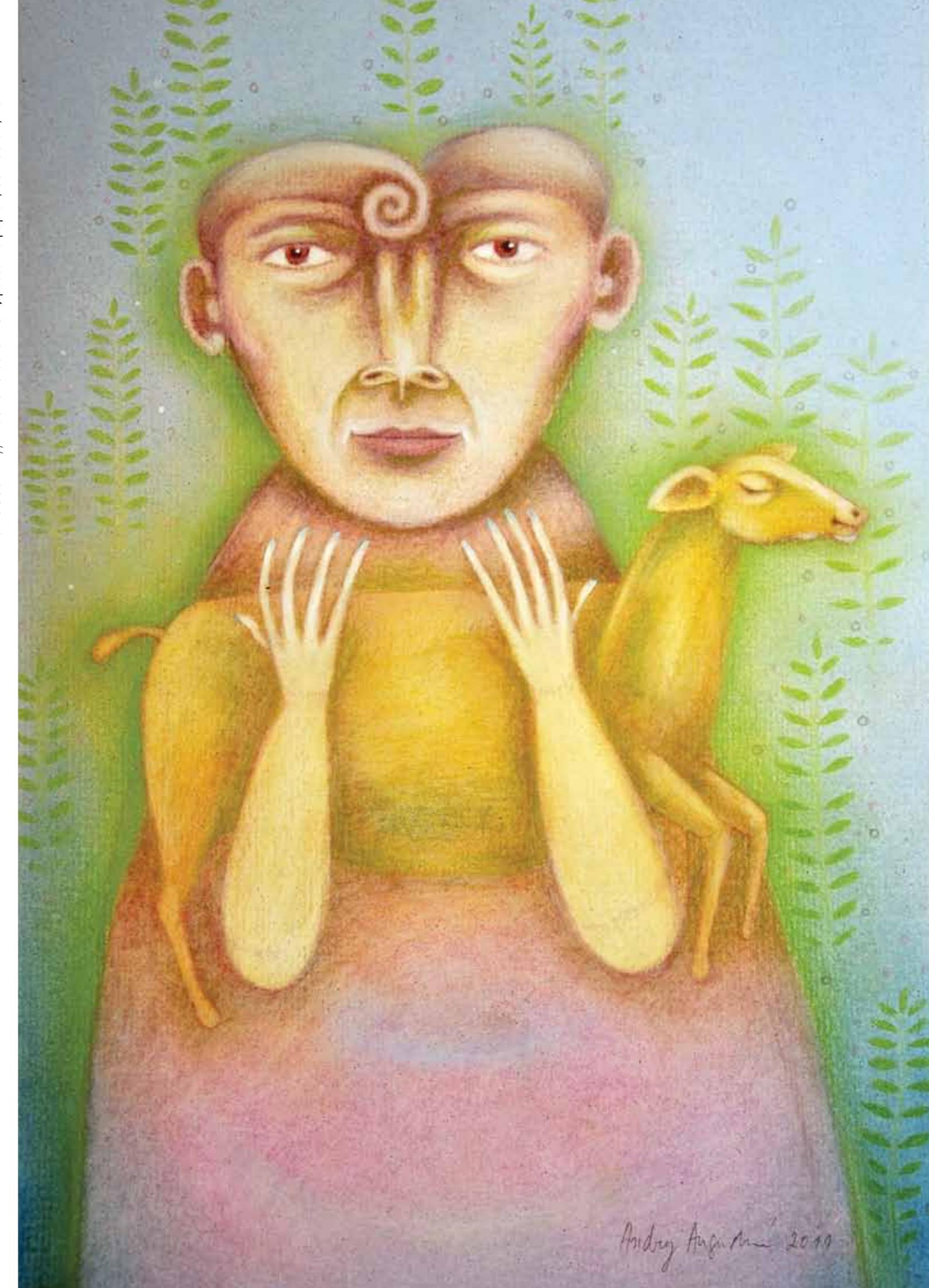

ne Márii, svätemu Andrejovi Svoradovi i sv. Benediktovi za všetko, za dnešný deň. Prosil som o požehnanie do tej ďalšej etapy môjho života, teraz už ako kňaza. Ovanul ma dych týchto svätých miest a odvtedy mi Skalka prirástla k srdcu ako máločo na tomto svete. Kriste, som Tvoj kňaz! Sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech... Človek si v tú chvíľu ani nevie všetko uvedomiť. Kňazstvo vybojované v mnohých túžbach, mnohými osobnými obefami, mnohými zriekaniami. Istý náš páter mi kedysi povedal, že po celú dobu mladého rehoľného života nemal nijaké problémy, ale keď mal byť vyšvätený, ako by v posvätej bázni zvážnel. Po okraji vedomia sa mu zakrádal aj trochu strach. No premohol ho a po všetkom bol ako vynovený, osviežený, vykúpaný v Božej milosti. Ja som niečo také bezprostredne neprežíval. Možno to bolo preto, že vtedy sme bojovali zo svojich slabých sôl o každodennú sebarealizáciu a strach, prípadne bázeň boli potlačené našimi praktickými starosťami. No závažnosť chvíle som prežíval a uvedomoval si ju. Ale toto všetko bolo ponorené do modlitby o patronát sv. Andreja Svorada a sv. Benedikta. Keď som po rokoch väzenia, pravdaže už ako kňaz, po prvý raz navštívil Nitru, s priateľom z Vajnor Martinom Pažitným, s jeho otcom Jánom a jeho švagrom Jankom Fekete, ako aj s kňazom Rudkom Bošnákom, a prišli sme do horného kostola, do nitrianskej katedrály, malo pre mňa veľký zmysel, keď som s vdăčnosťou pobozkal maličkú skrinku z bočného oltára, v ktorej sú uložené ostatky týchto svätých zo Skalky. Po odchode zo Skalky sa mi všetko zdalo akési krásne, usmiate, teplé. I slniečko v ten deň, na Hromnice, akoby chcelo asistovať tejto krásnej udalosti a jasne žiarilo na oblohe. Keď sme schádzali z kopca Malej Skalky, prehodil som slovo aj o týchto mojich prvých dojmoch. Jožo, akoby ma chcel vytrhnúť z toho lietania v oblakoch a tých nádherných obrazov, iba podotkol: „Ved' hej! Príroda jasá. Všetko je akési inakšie, i ten traktor, čo tu v blízkosti orie, akoby vrčal inakšie.“ Ja som sa však z tých oblakov nedal stiahnuť a neletel som vzápäť na zem. Až o chvíľu. „Jožo,“ povedal som, „vieš, aké slávnostné bývajú primície po našich dedinách? A my nič. Čo keby sme si zašli pod Hrad do reštaurácie na večeru, ktorú by sme v srdci prehlásili za slávnostnú?“ Vošli sme. Ja som nezabudol pripomenúť: „Ale, hádam pri takej slávnostnej chvíli by sa patrilo dať aj pohár vína na stôl?!“ Aj ten prišiel. Po niekoľkých desaťročiach sme si spolu v Piešťanoch spomínali na túto chvíľu, aj na ten slávnostný obed, či večeru. A on so smiechom pripomenuл: „Nuž, pamätam si na všetko, aj na tú pečenú hus na stole. Ale až dodnes mám na mysli, že tá hus musela byť veľmi stará, keď bola taká tvrdá!“ Veru tak, ale čo narobíš, keď je ten život taký tvrdý. A tak bolo celkom prirodzené, že aj tá hus bola tvrdšia. Ja som si toho ani nevšimol. Hádam som mal silnejšie zuby. Potom sme sa vrátili do nášho každodenného života, so všetkými jeho slasťami i strasťami! Nuž, potom sa nedivte, že som o pol roka, s putami na rukách, z eštebáckeho autobusu tak túžobne podchvíľou hľadel doľava, na Starú Skalku, kde som pred šiestimi mesiacmi prežíval jednu z najkrajších chvíľ života. Bol práve sviatok sv. Ignáca, 31. júla 1955.

(Úryvok z pripravovanej spomienkovej prózy P. Ferdinanda Takáča.

Z rukopisu autora vybral a upravil Rudolf Dobias.)

ANDREJ AUGUSTÍN // **Pastier s baránkom**, pastel na papieri, 60 x 35 cm, 2011

ORA ET ARS
2009
AGAPÉ

TEMNÁ NOC DUŠE

(epištolárna trilógia)

List Otcovi

Človek,
ktorý má záľubu v zákone Pánovom
a o jeho zákone rozjíma dňom i nocou
je ako strom zasadený pri vode,
čo prináša ovocie vždy v pravý čas
a jeho listy nikdy neuvädnú...

... no moje začínajú schnúť. Chradnú pomaly,
pozvoľna, od koreňov vyššie,
cez miazgu ďalej ku konárom a listom.
Zatiaľ je to v skrytosti, nebadané. Ale
viem o tom ja a

Ty, Pane. Si Svetlo i Život, no

mňa často obliezujú ruky démona, tmy:
v mojom vnútri je čosi choré. Smrteľne choré,
plazivé. Áno, stále myslím na to isté:
ako sa pohnúť z tejto temnej noci

a naplniť nádherný, veľkolepý plán,
ktorý so mnou máš od vekov, Pane.

List terapeutovi

Pán profesor,
ja už nevládzem. Z tých liekov
mi je len horšie... a viem, že
ste pre mňa urobili všetko, čo ste vedeli –
ďakujem Vám, zo srdca. Ale

moja liečba nevedie bielymi chodbami
medicíny a jej preparátov.
Vraj všetko je chémia: je i nie. A

zamľala som Vám jednu dôležitú vec:
celý čas som počula
v sebe jemný, nástojčivý hlas. Vravel,
aby som liek pre svoju dušu
nehľadala zvonka.

Môj spovedník mal pravdu:
potrebujem kristoterapiu, hlbokú a dôkladnú;

Ježiš je môj Pán,
i lekár. Odo dnes sa zverujem do rúk
už len jemu.

P. S. ... a držte mi palce, pán profesor,
aby som na mojej ceste vytrvala
až do konca. S vaším láskovým požehnaním
sa mi bude kráčať ľahšie.

EDENAU HUDVÉGUVOVÁ-YUNG

List sebe

Pán je môj pastier, nič mi nechýba. Vodí ma k tichým vodám, dušu mi osviežuje... Prostá a hlboká pravda. Precítenu v maximálne vedomej, a zároveň v najviac iracionálnej vŕstve mojej bytosťi. V dusi i v mozgu. Tú vetu si opakovane písem do mojich denníkov. Má m ju na svätom obrazku pri posteľi, dokonca vytlačenú na pere, ktorým teraz písem... Ale stále sa potácam. Odrezaná, odstratená z vôd Prameňa (mojou vlastnou vinou?) A predsa viem: aj temná noc môže byť darom. Môže byť Cestou, Počiatkom nevidaného svetla duše. Verím.

JAN BOTEK // Zmierovací kríž, olej na plátnе, 40 x 30 cm, 2011

Robím chyby...

Robím chyby, lebo nie som múdry.
Neposunul som sa oveľa.
Ak si bez chýb, len si do mňa udri,
dúfam, že zas príde nedele.

Učil som sa plakať do periny,
radšej v sebe všetko ukryjem.
Pozri dnu a možno uveríš mi,
že tam ešte neznie rekviem.

Dívaš sa tak čudne spoza stola,
v tvojich očiach visí otáznik.
Ja ti vravím, že len pravda holá
povie ti, čo nepovie ti nik.

Nezabalať to, neustupuj, vzdoruj!
Na zemi sme stále na púti.
Každý musí zdolať svoju horu,
kým si všetko, čo má, odkrúti.

Paradoxy...

Uvažujem a v tom je podstata.
Nemyslím a cítim sa dobre.
Myšlienka skúsenosťou zofatá
zúfalo o pozornosť žobre.

Zapieram sa a nenačerpajem.
Napredujem a nezapieram.
Zaostávam, len môj duch vpredu je.
Neviem nič. A viem, čo je viera.

Nie preto, že hoviem si v slobode.
Nie preto, že držím ju v moci.
Nie preto, že viem byť len o vode.
Nie preto, že viem len byť hoci.

Za tým je tajomstvo. V ňom istota.
Aj keď sú v pochybnostiach mnohí.
Že raz sa nás Syn Matky opýta,
či máme špinavé len nohy.

štefan bučko

Bytie moje...

Bytie moje sladučké i kyslé,
všetkým, čím som, visím na vlásku.
A dnes už viac tuším, čo tým mysel,
ked' nám Hamlet kládol otázku.

Ach, dávno viem, Bože, že som slabý.
Na špičky však ducha staviam rád.
Prečo ma hned začne drzo vábiť
démon pýchy, verný kamarát?

Sofistikované polichotí,
radí, kde vraj pýcha nemá síl.
Potom sa len rehlí odnaproti,
vidiac, že sa dobre usadil.

Vtedy, keď mi vďačne skromnosť velí
obetou sa srdce rozhorí,
vyčkáva ma ovenčená v cieli
nenápadná pýcha pokory.

YHVH...

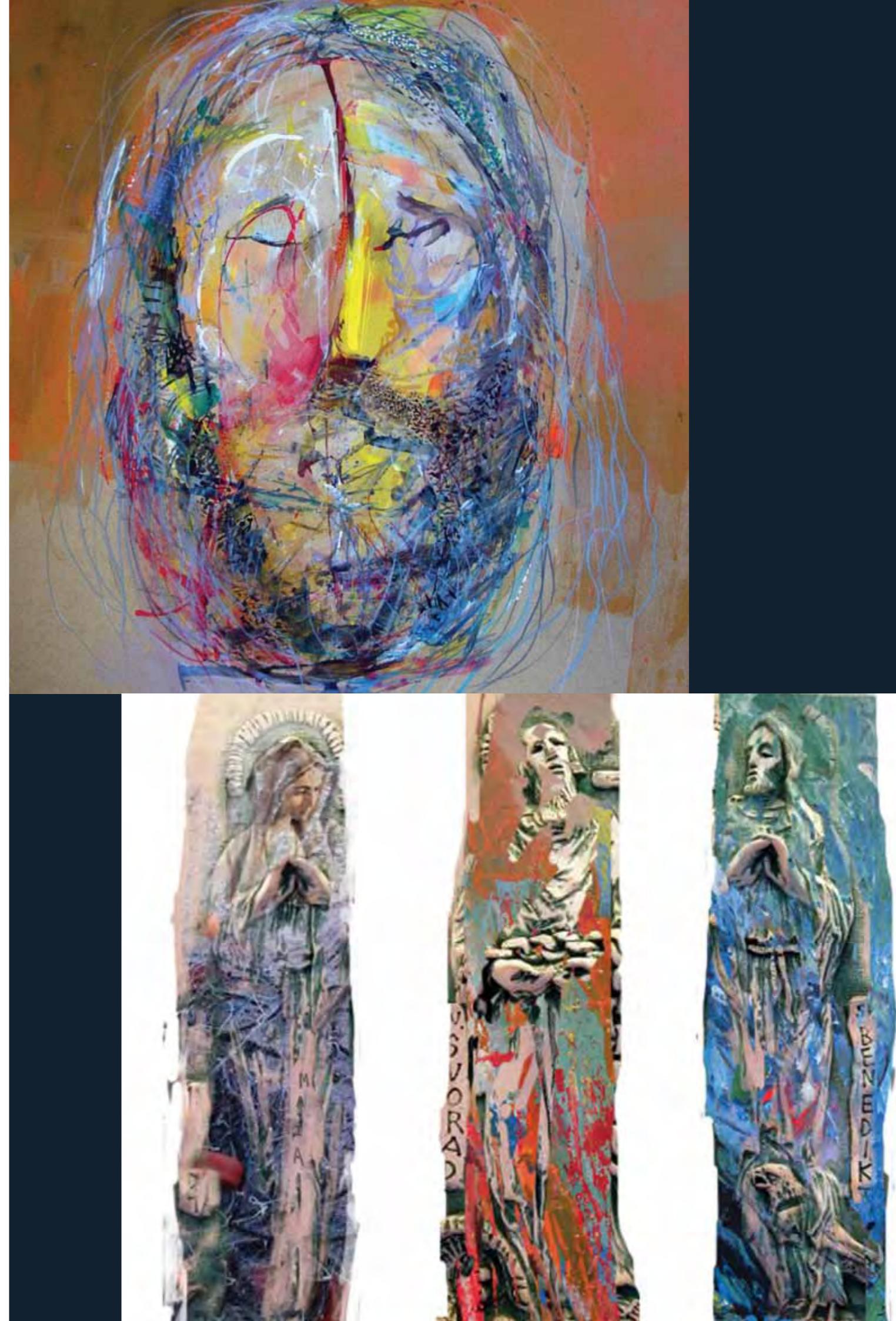
Zabudol som, že som sa mal pýtať,
ked' som hľadal správnu odpoveď.
Odpoveď vraj v otázke je skrytá,
takže vlastne odpovedí niet.

Nespomenu som si, že aj potom,
ked' sa na to pozriem zo zadu,
je to napokon vždy stále o tom -
pri hľadaní hľadať zásadu.

Skúsenosť je zrejme neprenosná,
vždy len balansuješ nad sebou.
Ak ľa jasná výzva zdurí zo sna,
nahradíš ju vďačne placeboom.

Chýba vôľa siahnuť na dno seba.
Vyvrhnúť von špinu, pomyje.
Aby sa nám zjavil kúsok neba
a v ňom pravda. O Tom, ktorý je.

JURAJ ORAVEC // *Panna Mária, sv. Svorad, sv. Beňadik*, štúdie ku kolorovaným plastikám pútnického oltára na Skalke, 2011 / *Ecce homo*, akryl na sololite, 46 x 44 cm, 2011

ŠTEFFA N. BÚČKO

...

ANDRÉ. jke

Bučko

rejke

a berie
isto istá?
aplno,
ritom Krista.
žiť,
límať po čom,

Rátav s
že ti niečo vi

Štefan Bučko

Andrejke

Kde sa berie
tá istota isto istá?
Žíť naplno,
a držať sa pritom Krista.
Túžiť,
no stále si všímať po čom,
mať v úcte
aj toho, čo páchne močom.

Pýtať sa
a nezúfaf, že nieno odpovedí,
neprijať pohár
aj vtedy, keď ťa najviac smädí.
Živiť sa pravdou,
keď lož ti sladko rozmaznáva uši,
zachovať pokoj,
keď ten tvoj ti stále niekto ruší.

Počúvať,
ked' pridať svoje sa ti veľmi žiada,
aj s tým počítať,
že v niekom blízkom drieme zrada,
presadiť sa,
ked' tvoj talent si to pýta,
pohľadať,
kde tá správna cestička je skrytá.

Nešliapaf po druhých,
nech je to aj rovno cesta k sláve,
neľutovať sa,
že ti ukrivdili práve,
zdvihnuť sa
a pozrieť faktom priamo do očí,
z tej pravdy
sa ti v hlave všetko inak roztočí.

Rátať s tým,
že ti niečo vieri skryje,
nestratiť
pritom všetky ilúzie.
Zaprieť sa
a podeliť sa o svoj kúsok chleba,
to je to,
čím človek lepšie pozná seba.

Otvoril sa,
nech vidia v tebe iní priateľa,
nezatvrdil sa,
ked' pri tom akte prídeš o veľa.
Stíšíf sa
a poupratovať si všetko v hlave,
skúmať,
e si so svedomím vo vojnovom stave.

Poznávať,
čo ti zo slabostí najviac podkopáva nohy
a striehnuť,
nech fa nedostanú ta, kde sa ocitli už mnohí.
Usmiať sa.
Vedť ľudia toho najmenej sa boja.
A milovať.
Neviem, či je niečo krajsie, dcéra moja.

(Povzbudený dcérkou
a Rudyardom Kiplingom)

ILIA RUELESUVSKÝ // *stýr zastavení Křízové cesty*, glazovaná kamenina, 4 x (40 x 33 cm), 2011

Nahota

Lahko je žiť s cudzou hlavou,
lahko je takou pritakávať.

Svedomie sa však ukradnúť nedá,
azda len vlastné otupiť.

Úplatok na čas umlčí,
no dieťa v nás už čosi tuší
a skríkne, že svet je nahý
a márne sú naše snahy
zakryť tú biedu...

Ved' nič neostane skryté,
svetlo je mocnejšie ako tma.

A požičané bude treba vrátiť,
ukázať holú pravdu o sebe.

Všetko sa v hrobe
na dobré obráti?
Naveky nahota - naveky láska!

MARŠÁLEK

Je básnik

Je ako jazdec
na vymyslenom koni,
tak trochu vážny, trochu smiešny
a odvážny a zväčša sám.

Je ako básnik - vraj nepotrebný,
neužitočný sluha viet,
poviete si: možno ani nevie
ako dnes rýchlo beží svet.

Vznešený mizantrop, úbohý ľudomil,
vykladač zabudnutých snov,
chce byť len sebou, ale nesmie
zatajíť iných básnikov.

Píše aj o nás, niekedy o sebe,
za všetkých horí tichým plameňom,
chápte či nechápte, verte či neverte –
to, čo je vo vás, je aj v ňom.

JÁNOS GNANDT // Crescendo I., II., akryl na plátnе, 2 x (70 x 70 cm), 2011

PAVOL STANISLAV

O nebi

Pane aj sám Bach
bol každou fugou
je v Tvojich službách

Maliari pri mesiaci
maľujú oblohu
stálice hovoria
spievajú o Bohu

Ak ho huslista
hudobne precíti
strážnemu anjelovi
sólo hrá na city

Básnici
žongléri slova
vzájomne
zväzujú slová

Každý v nich
o niečo prosí
lúka
o rozkoš rosy
aby ju mali tí
čo chodia bosí
kosec zavčas rána
aby sa po ostrí
zacelila rana

Ak by v nás bolo Áno
a nebolo Keby
budeme i my
bývať s nimi v nebi

Krásno

Od počiatku sveta
než z jeho milosti
matka počala dieťa
sa oňom nemožné
i možné množí
či krásno
je zázrak Boží

Vypovedané
i nevypovedané
skrže oboje
odvádzame dane
či je zamračené
či je jasno
z odrazu okamihu
žije krásno

Očividné v oku
uhladené v uchu
ak sprítomnené
je jednom duchu

Človeku je dané
aby ho tvoril
do siedmych dní
mu ho stvoril
aby on oňom denne
svedectvo
svedčil dennodenné

•

Ranné vyzváňania

Kde sa v mojom mene
stretnú traja
kde za stolom
chlieb sa krája
tam si odmykajú
zámku do raja

Kde sa žitko kosí
kde koisci sa otáčajú
kolo svojej osi
tí čo ma príjmu
môžu vstúpiť bosí
aj tí s kvapkou
rozzvonenej rosy
aj zvonár čo kľúč od zvonice
za opaskom nosí
vo viere a v pokore
no nie horenosi

Ranné vyzváňania
zvonivé modlitby
vďaka dobrozdania
doliehajú do dňa
pre teba a pre mňa

EUGENIUSZ MOLSKI // Svorad a Benádik, keramika, glazúra, výška - 40 cm, 2011

Najbližšie k Raju

(E. Molskemu)

Len krok ti chýba, aby si sa dotkol Raja
v čase, keď sa v ňom zobúdzajú sväoice.
Nesieš im svoje obrazy a kytice,
chceš sa dozvedieť, čo všetko pred tebou taja.

So vzácnymi darmi v ruke, uprostred mája,
keď jar rozvoňala záhrady aj ulice,
chceš prekročiť čas a s ním aj príne hranice,
svoj osud s anjelmi a sväticami spájaš.

Len krok ti chýba, aby si vstúpil do neba
a rozlúštil nerozlúštiteľnú hádanku.
Sväoice sa ešte neprebrali zo spánku,
no anjeli hned zrána Stvoriteľa velebia.

Vtom zazrieš v nebi tvor obraz krásnej hriešnice,
ako sa predtým, než sa stala svätou, kajá...

Ranné zamyslenie

Hruf teplej hliny, Bohom siata tráva,
po ktorej chodia bosí anjeli.
A po nich človek. Slepý, nesmely
motká sa v dome, čo mu Pán Boh stavia.

Ked včasné slnko z podzemných vôd vstáva,
aby sme, slepí, cez tmu prezreli,
v tom božom dome, v malom vikieri
sa svieti. Vonia čerstvý chlieb a káva,

Krajinou sa rozbiehajú krivolaké chodníky,
ako hady skrúcajú sa nekonečné hradske.
Je koniec ticha. Nastála nová éra paniky.
Jeden uteká pred láskou, druhý mieri k láske.

Kríž križovatiek aj naše cesty križuje.
Pútnici vedia, že je to kríž. Že kríž tu je...

rudolf • dobiáš

Nokturno

Sveti len uhlík v pahrebe
a ruky hreje teplý cit.
Tak zostať s tebou pri tebe.
Zostať a nikdy neodísť.

Svetia len hviezdy studené,
a uhlík tejto básne.
Akože, drahá, po tme budeme,
keď aj ten uhlík zhasne?

Vyblednú hviezdy na nebi
a drozdy začnú spievať.
Zo svetla Božej veleby
začne sa rozodnievať.

Pred cieľom

Konečne mám po tom.
Zmierený so životom,
orosený úzkostou a potom
mierim ku cieľovej páske.

Schodil som toľké chodníky a hradske,
tie zbytočné. I tie navýše.
Kde ste, milé? Kde ste, najmilšie?
Pre koho je list, zabudnutý v taške?

Múdrejší o posledný omyl,
začínam znova a už naposledy.
Očistený vodou, ktorou som sa omyl,
k úsvitu kráčam ako na výzvedy.

Svitanie mešká. Za scernetým plotom
na chvíľočku biely koník postál.
Čo si mám, Pane, počať so životom,
z ktorého mi sotva kúštok ostal?

▲ MILJENKO BUIŠA // **Kone II.**, akryl na plátnе, 30 x 100 cm, 2011 / **Kone I.**, akryl na plátnе, 70 x 100 cm, 2011

▲ EUGENIUSZ MOLSKI // **Aniel – detail**, kamenina, 2011

Eugeniusz Molski

výtvarník

narodený/born 11. 7. 1942 Bagienice, Poľsko
adresa/address ul. Bocheńska 4, 32-720 Nowy Wiśnicz, Poľsko
email kontakt/contact rm@list.pl
web prezentácia/presentation google – heslo: Eugeniusz Molski

Ilja Holešovský

výtvarník

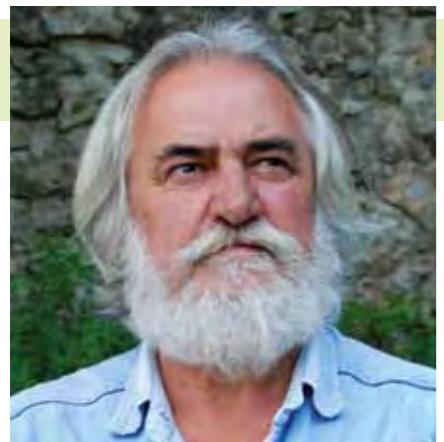
narodený/born 24. 7. 1941 Brno
adresa/address Trenčianska Teplá
mobil kontakt/contact 0904 446 560
web prezentácia/presentation www.artgaleria.sk

Miljenko Buiša

výtvarník

narodený/born 15. 10. 1946, Sivac, Srbsko
adresa/address Srbsko, Sombor, Staparski Put D – 1/I
mobil kontakt/contact + 381 63 520 860, + 381 63 852 14 23
web prezentácia/presentation google – heslo: Miljenko Buiša

Štefan Bučko

literát

narodený/born 2. 7. 1957 v Bratislave
adresa/address Bratislava
email kontakt/contact sbucko@stonline.sk
web prezentácia/presentation google – heslo: Štefan Bučko

Krzysztof Brzuzan

výtvarník

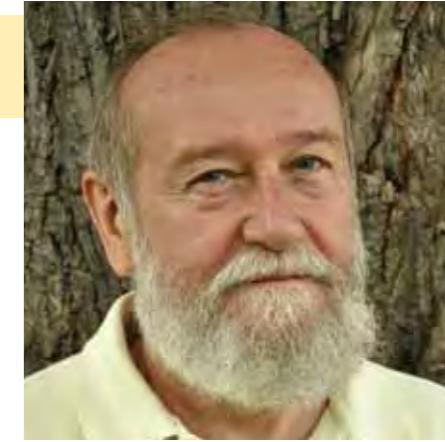
narodený/born 14. 1. 1956 Bolesławiec, Poľsko
adresa/address ul. Strzyzowska 4, Rzeszów, Poľsko
email kontakt/contact kbrzuzan@wp.pl
web prezentácia/presentation google – heslo: Krzysztof Brzuzan

János Gnandt

výtvarník

narodený/born 31. 3. 1951 v Arade, Rumunsko
adresa/address Tolnai u. 1. II./8, 5600 Békéscsaba, Maďarsko
email kontakt/contact gnandtjanos@t-online.hu
mobil kontakt/contact 0036 30 985 9866
web prezentácia/presentation google – heslo: János Gnandt

Judita Kaššovicová

literátka

narodená/born 27. 1. 1959 v Pobrezovej
adresa/address Jéheho 12, 821 08 Bratislava
email kontakt/contact judita@bluesweiser.sk
mobil kontakt/contact 0903 618 582
web prezentácia/presentation www.litcentrum.sk, www.judita.tym.sk

Nikola Brkanović

výtvarník

narodený/born 5. 2. 1950 Osijek, Chorvátsko
adresa/address Srbsko, 25000 Sombor, ul. Kamenka Gagrčina 4
email kontakt/contact brkart.so@gmail.com
tel. kontakt/contact +381 25 426 015 **mobil** 062 212 372
web prezentácia/presentation google – heslo: Nikola Brkanović

Juraj Oravec

výtvarník

narodený/born 8. 10. 1956 v Kežmarku
adresa/address Hlavná 25, 911 05 Trenčín
emaill kontakt/contact jurooravec@orangemail.sk
mobil kontakt/contact 0905401448
web prezentácia/presentation google – heslo: Juraj Oravec

Oxana Begma

výtvarníčka

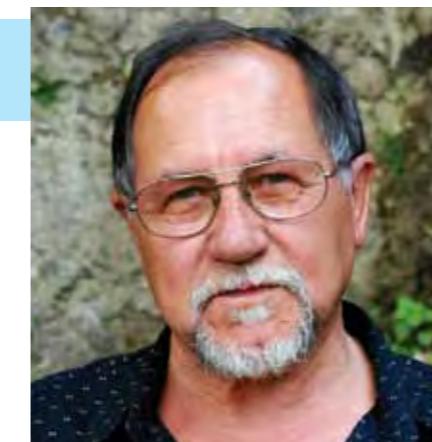
narodená/born 10. 4. 1973 v Rostove na Done v ZSSR
adresa/address Russia, Moscow, Kashirskoe sh. 148, Kor.2, Mom 110
email kontakt/contact obegma@mail.ru
mobil kontakt/contact + 7 903 433 989
web prezentácia/presentation www.begma-art.narod.ru

Elena Hydvéghyiová-Yung

literátka

narodená/born 29. 9. 1970 v Bratislave
adresa/address Bratislava
email kontakt/contact hidveghyova@gmail.com
web prezentácia/presentation hidveghyova.poet.sk

Jozef Syrový

výtvarník

narodený/born 4. 2. 1943 v Trenčíne
adresa/address generála Viesta 1667/20, 911 01 Trenčín
email kontakt/contact romansyrový@zoznam.sk
mobil kontakt/contact 0903 807 443
web prezentácia/presentation google – heslo: Jozef Syrový

Andrej Augustín

výtvarník

narodený/born 16. 4. 1964 v Bratislave
adresa/address Palisády 53, 811 06 Bratislava
mobil kontakt/contact + 420 907 714 706
email kontakt/contact andrej.augustin@zoznam.sk, andrej.augustin1@gmail.com
web prezentácia/presentation www.andrejaugustin.com, www.triennialtextile.com

Ján Maršálek

literát

narodený/born 1. 2. 1965 v Trenčíne
adresa/address Svinná
email kontakt/contact marsalek@centrum.sk
web prezentácia/presentation janmarsalek.blogspot.com

Jan Botek

výtvarník

narodený/born 26. 7. 1962 v Uherskom Hradišti
adresa/address Za Kostelem 268, 687 22 Ostrožská Nová Ves,
emaill kontakt/contact JanBotek@seznam.cz
web prezentácia/presentation google – heslo: Ján Botek

Pavol Stanislav

literát

narodený/born 6. 5. 1943 v Nemčiňanoch
adresa/address Senica
email kontakt/contact p.pius@mail.t-com.sk
web prezentácia/presentation www.litcentrum.sk

vdp. Mgr. Milan Kupčík

literát,
duchovný správca farnosti Trenčín,
trenčiansky dekan

vdp. Mgr. Stanislav Strapko

duchovný správca
farnosti Skalka nad Váhom,
správca Malej a Veľkej Skalky

Ferdiš Takáč, a. h.

literát

narodený/born 27. 6. 1920 v Chorvátskom Grobe
adresa/address Seniorát , Námestie Padlých hrdinov 7,
900 28 Ivanka pri Dunaji
tel./fax 02 40 259 222

Rudolf Dobiáš

literát,
koordinátor literárnej sekcie

narodený/born 29. 9. 1934 v Dobrej pri Trenčíne
adresa/address Trenčianska Teplá - Dobrá
email kontakt/contact dobiasrudo@gmail.com
web prezentácia/presentation google – heslo: Rudolf Dobiáš

Marián Kvasnička

historik a znalec umenia,
kurátor sympózia

narodený/born 12. 7. 1955 v Trenčíne
adresa/address Trenčín
email kontakt/contact kvasnicka@stonline.sk
web prezentácia/presentation google – heslo: Marián Kvasnička

Jozef Vydrnák

výtvarník,
koordinátor výtvarnej sekcie

narodený/born 27. 3. 1961 v Trenčíne
adresa/address Centrum 1 - 35/82/11, 018 41 Dubnica nad Váhom
mobil kontakt/contact + 420 905 960 276
email kontakt/contact joygart@gmail.com
web prezentácia/presentation www.vydrnak.com, www.dielo.sk

Kovács Eszter, PhD.

literátka,
zahraničná účastníčka a prednášajúca na kultúrno-historic-
kom seminári: Skalka pri Trenčíne – od histórie po záchranu

narodená/born 4. 12. 1980 Tapolca (Maďarsko)
adresa/address Budapešť, Maďarsko
email kontakt/contact koveszt@gmail.com
web prezentácia/presentation google – heslo: Kovács Eszter

Pavol Obst

pedagóg
ateliéru fotografického dizajnu
na SUŠ v Trenčíne,
fotodokumentácia sympózia

4 ročník medzinárodného sympózia ORA ET ARS na Skalke pri Trenčíne (založený na duchovnú podporu a všeobecný rozvoj starobylého pútnického miesta benediktínov) opäť presvedčivo potvrdil svoj zmysel a cieľ. V tomto roku sa tu zišlo 12 výtvarných umelcov z Maďarska, Ruska, Srbska, Poľska, Čech a Slovenska (v odboroch maľba, kresba, grafika, keramická tvorba, rezbárstvo, sochárstvo) a 7 tvorcov v literárnej sekcií. Súčasťou sympozia boli aj medzinárodné historické semináre, venované dejinám, vývoju a výskumu starej (kláštorisko s jaskyňou) i novej Skalky (kostol sv. Svorada a Beňadika).

V autorských koncepciách jednotlivých výtvarných osobností sa objavili viaceré ikonografické i formové prístupy. K tradičionalistickému revivalu možno zaradiť náladovo-impresívne obrazy ruskej maliarky **Oxany Begma**, ktorá sa najlepšie číti v súlom zlatiatom plenéri. Srbská maliarka zas vnesla do súboru dnešnej kolekcie istú balkánsku robustnosť, prejavujúcu sa aj v akčnej forme diel (**Miljenko Buiša**) či v ikonopisnej figurálnej expresii (**Nikola Brkanović**). S Poliakmi na Skalke prišla jednak masívna rezbárska invenčia sakrálnego typu (**Krzysztof Bruzan**), ale aj delikátna keramická modelácia hagiografických (legendových) tém vo výraze medzi stredovekom a zemitou modernou (**Eugeniusz Molski**). Maďarský výtvarník a scénograf **János Gnandt** svoj priestor našiel v erbovnom farebnom akorde a v prieniku do rytmu a optiky zväčšeného mikrosvetla na spôsob op-artnej a kinetického pôsobiacej prezentácie. Českú republiku, prenešie Moravu, zastupuje **Jan Botek**, ktorého kompozície sa rovnomierou dotýkajú humánnego i vegetatívneho sveta i symbolov, ktoré vyjadruje v istom dekoratívnom rytme s dôrazom na prednes a farebnú štruktúru.

Pri slovenskom súbore sa prihliadalo na vyvážené zastúpenie jednako mestá Trenčín, ale aj širšieho regiónu Považia a výberovo aj Slovenska. Z Bratislav prišiel **Andrej Augustín**, ktorý potlačil nateraz svoju snovú, úsměvnú aj ironizujúcu figuráciu v prospech preduchovnelych tém v ľahkom pastelovom uchopení. Z Trenčianskej Teplej sa na sympózium pozoruhodne etabloval **Ilja Holešovský**, keramikár s maliarskym cítením, ktorý vytvoril závesné keramické obrazy s motívom krížovej cesty a renesančným koloritom. Figuralista **Juraj Oravec** vytvoril akčnú vizuálnu alternatívu k legende o svätoch zo Skalky a ich mariánskej úcte. Sochár **Jozef Syrový** počas sympózia dovršil viaceré svoje modelované vízie, ktoré majú vo svojom výraze majestátnosť liturgických predmetov. **Jozef Vydrnák** bol najprv koordinátorom výtvarnej sekcie, autorom grafických a typografických návrhov všetkých tlačených materiálov sympózia, organizátorom následných výstav. Popri tom však vytvoril aj skvelé typografiky, teda práce, kde je písmo vnímané ako výtvarný prvok aj prvok tvorotvorný (Maurova legenda, postavy pustovníkov). Zaujímá aj jeho kresby do dreva či dreva.

V literárnej sekcií sa najčastejšie objavujú témy pamäte, tradície, posvätnosti územia, života benediktínov, zvláštneho fluida kláštorej časti, ale aj premyšľanie o veciach, ktoré nás (nevečných) prevyšujú. Popri tútorovi literárnej sekcie **Rudolfovi Dobiášovi** s mäkkými veršami vyrovnania a zmierenia s osudem nás zaujali kontemplatívne slohy **Jána Maršálka**, odusievnené religiozne premyšľanie **Štefana Bučka**, ale aj poetické koncepty **Eleny Hidvéghyovej-Yung** (medzi erosom a spiritualitou) a **Juditu Kaššovicovej**, ktorej poézia vyznačuje úcta k prírode, k prirodzenosti a pevná viera v medzikultúrny dialóg.

PhDr. Marián Kvasnička

2011 marks the fourth annual ORA ET ARS an international symposium held each year in Skalka near the Slovak city of Trenčín. The symposiums are held to promote and develop this historic Slovak and sacred Benedictine pilgrimage site, its spiritual enlightenment and overall development. This year 12 artists from Slovakia, Czech Republic, Hungary, Poland, Serbia and Russia from the fields of: painting, drawing, woodcarving, graphics, ceramics and sculpture and seven literary authors participated. In addition to the artistic and literary programs, the symposium offered an international workshop on the Skalka site, covering the history, its development and the results of a research carried out on the older area of the site which includes the monastery and cave and the newer area of the site that includes the church of St. Svorad and St. Benedict.

Some iconographic and formation approaches appeared in the artists' conception. The site and its spiritual and mystic attributes inspired some of artwork of this year's participants. Oxana Begma Russian painter explored her traditional revival style but with mood-based impressionistic compositions from sunny open air sessions. The participating Serbian painters Miljenko Buiša and Nikola Brkanović brought some Balkan influence into this year's symposium through the use of iconic figures and forms in action. Krzysztof Bruzan used large scale wooden carving techniques using sacred themes. Eugeniusz Molski used a distinctive ceramics-base modelling technique expressing themes from the middle Ages through modernism. The Hungarian painter and stage designer, János Gnandt used colour, rhythm and optics in the site's micro space to create an op-art presentation that impressed through motion. The Moravian artist from the Czech Republic, Jan Botek, whose compositions usually have the human figure or botanical themes, created pieces with decorative rhythm that emphasised colour and structure.

The Slovak artists represented Slovakia, the Povazie Region and the city of Trenčín. Bratislava artist, Andrej Augustin, ignored his dream-like and ironic figures and used them in spiritual motifs in light pastels. The Trenčianska Teplá ceramic sculptor, Ilja Holešovský, depicted the suffering of Calvary in a Renaissance style. Figurative painter Juraj Oravec depicted the legend of the monks from Skalka during their Marian devotions. Sculptor Jozef Syrový's three-dimensional work from the symposium was modelled after majestic liturgical objects. Jozef Vydrnák, a graphic designer of all leaflets printed on the symposium, coordinates the artists section and is the person responsible for organizing exhibitions. He created wonderful typographic images of Maur's legend and figures of hermits, where letters are perceived as an element of the painting as well as the structure. His drawings on wood were also interesting. • The literary section of the symposium hosted writers whose themes included: tradition, sacred places, and the lives of the Benedictines, the special atmosphere of the monastery, and the spirituality and mysticism that is associated with the afterlife that emanates from such a holy place as Skalka. Rudolf Dobias, who was responsible for the literary section, wrote soft verse about accepting his fate. Jan Marsalek focused on contemplative stanzas. Stefan Bučko composed with religious themes. Elena Hidvéghyovej-Yung's poetry focused on eros and spirituality and Judita Kaššovicová's poetry showed respect for nature and the firm faith in intercultural dialogue.

Marián Kvasnička

(Translated by Mária Igazová)

Czarty rocznik sympozjum międzynarodowego ORA ET ARS na Skalce przy Trenczynie (zorganizowany dla wsparcia ducha i wszechstronnego rozwoju starego, benedyktyńskiego miejsca pielgrzymek) ponownie i w sposób przekonujący potwierdził sensowność i celowość tego przedsięwzięcia. W tym roku przybyło 12 artystów plastyków z Węgier, Rosji, Serbii, Polski, Czech i Słowacji (w dziedzinach: malarstwo, rysunek, grafika, twórczość ceramiczna, sztuka snydera, rzeźbiarstwo) oraz 7 twórców sekcji literackiej. Do programu sympozjum włączono również międzynarodowe seminarium historyczne poświęcone historii, rozwoju oraz badaniom starszej (ruiny klasztoru z jaskinią) i nowej Skalki (kościół św. Świerada i Benedykta). W koncepcjach autorskich poszczególnych osobistości sztuki plastycznej pojawiły się różnorodne pod względem formy i ikonografii podejścia. Jako ożywienie tradycjonalistów traktować można nastrojowo-impresyjne obrazy malarki rosyjskiej Oxany Begma, która najlepiej się czuje w słonecznym załonym plenerze. Malarze serbscy wzbogacili dzisiejszą kolekcję o pewną dawkę balkańskiej żywiołówkości, ujawniającej się w postaci dynamicznej formy prac (Miljenko Buiša) czy też w ikonograficznej, symbolicznej ekspresji (Nikola Brkanović). Wraz z Polakami dotarła na Skalkę zarówno masywna rzeźbiarska inwencja typu sakralnego (Krzysztof Bruzan), jak i delikatne modelowanie tematów hagiograficznych (legend) w ceramice, z użyciem środków wyrazu pośredniczących między średniowieczem a ziemistą moderną (Eugeniusz Molski). Węgierski plastyk i scenograf János Gnandt, przestrzeli dla siebie odnalazł w kolorowym akordzie heraldycznym oraz w penetracji w rytmie i w optykę powiększonego mikroświata, w formie op-artu i kinetyczne oddziaływującej prezentacji. Przedstawicielem Republiki Czeskiej, a dokładniej Moraw, jest Jan Botek, którego kompozycje przedstawiają zarówno humanitarny, jak i wegetatywny świat i symbole, które wyraża w pewnym rodzaju rytmie dekoracyjnym, podkreślając technikę wykonania oraz strukturę koloru. Przy wyborze słowackich uczestników brano pod uwagę, by w sposób wyważony zaprezentowali się zarówno przedstawiciele miasta Trenčyna, jak i regionu Považia oraz wybitnicy całej Słowacji. Z Bratysławy przybył Andrej Augustin, który zrezygnował na chwilę ze swych kompozycji pełnych marzeń, uśmiechu ale też ironii na rzecz tematów przesiąkniętych duchem w lekkim pastelowym ujęciu. Wyraźny sukces odniósł na sympozjum Ilja Holešovský z Trenčianskiej Teplej, ceramik z wrażliwością malarza, który stworzył wiszące obrazy ceramiczne z motywami drogi krzyżowej i renesansowym kolorytem. Figuralista Juraj Oravec stworzył dzieło, które jest dynamiczną, wizualną alternatywą legendy o świętym ze Skalki i ich pobożności maryjnej. Rzeźbiarz Jozef Syrový ukorzył w trakcie sympozjum kilka swoich wymodelowanych wizji, posiadających we swym wyrazie majestatyczność przedmiotów liturgicznych. Jozef Vydrnák był przede wszystkim koordynatorem sekcji plastycznej, autorem graficznych i typograficznych projektów wszystkich wydrukowanych materiałów sympozjum, organizatorem wystaw towarzyszących. Równocześnie stworzył też znakomite typografiki, to znaczy prace, w których pismo postrzegane jest jako element sztuki plastycznej i jako element kształtowrócy (Legenda Maura, postacie pustelników). Zainteresowanie wzbudzą też jego rysunki w drewnie lub drewnem.

W sekcji literackiej najczęściej pojawiają się tematy dotyczące pamięci, tradycji, świętości ziemi, życia benedyktynów, specyficznego fluidu części klasztornej ale również przemyślanie o rzeczach, które nas (nie żyjących wiecznie) przewyższają. Obok kuratora sekcji literackiej Rudolfa Dobiáša z łagodnymi wierszami o pogodzeniu się z losem, zainteresowały nas również style kontemplacyjne Jána Maršálka, uduchowione przemyślania religijne Štefana Bučka, jak i szkice poetyckie Eleny Hidvéghyovej-Yung (pomiędzy erosem a spirytualizmem) oraz Judity Kaššovicovej, której poezję charakteryzuje szacunek do przyrody i naturalności oraz silna wiara w dialog międzykulturowy.

Marián Kvasnička

(Tłumaczenie: Renata Straková)

Az ORA ET ARS nemzetközi szimpózium negyedik évfolyama a Trencsén mellett Szalkán ismét betöltötte célját és küldetését. A szimpózium létrehozónak célja a bencések ósi zarándokhelyének szellemi támogatása és sokoldalú fejlesztése volt. Ebben az évben 12 művész gyűlt itt össze Magyarországról, Oroszországból, Szerbiából, Lengyelországból, Csehországból és Szlovéniából (festészet, rajz, grafika, kerámia, fafaragás és szobrászat ágakban), valamint hét művész az irodalmi szekcióból. A szimpózium részét képezte az a nemzetközi történelmi szeminárium is, mely a régebbi (a kolostor és a barlang) és újabb (Szent Szórás és Benedek temploma) Szalka történetét, fejlődését és kutatását mutatta be.

Az egyes képzőművész személyiségek szerzői koncepciójában többféle ikonográfiai és formai megközelítést fedezhetünk fel. A tradicionális irányzathoz sorolhatjuk Oxana Begma orosz festőnő hangulati-impreszionista képeit. Ő a napsütötte plein airben érzi magát leginkább otthon. A szerb művészek ezzel ellentétben bizonyosfajta balkáni erőteljességet vittek a mai kollekció darabjaiba, mely a művek mozgalmas formájában (Miljenko Buiša) vagy az ikonográfiai figurális expresszióban (Nikola Brkanović) érhető tenn. A lengyelek egyszerű szakrális típusú, masszív fafaragói invenciót hoztak Szalkára (Krzysztof Bruzan), másrészt nekik köszönhető a hagiográfiai (legenda-)téma köréken keramikus megformálása, mely kifejezőszerűen a középkor és az egészseges modernség között áll (Eugeniusz Molski). Gnandt János magyar képzőművész és szcenográfus jellegzetes színakkordjában, egy kinagyított mikrokozmosz optikáját és ritmusait követve, op-artos és kinetikus hatású műveiben találta meg a helyét. A cseh Köztársaságot, pontosabban Morvaországot Jan Botek képviseli, akinek kompozíciói egyaránt merítének a humán és a vegetatív világ szimbólumaiból, melyeket az elővezetést és színinstruktúrát hangsúlyozó dekoratív ritmusban jelenít meg.

A szlovák résztvevők esetében a szervezők tekintettel voltak arra, hogy mind Trencsén városa, mind a Vágvölgye, valamint egész Szlovákia is képviselve legyen. Pozsonyból érkezett Andrej Augustin, aki ezúttal nem álomszerű, megmosolyogató és ironizáló alakformálását helyezte előtérbe, hanem szellemi indítatású téma könyű pasztell megvalósítását. Figyelemremélőt Ilja Holešovský festői érzékenységű keramikus munkája. Ó Trenčianska Tepláról (Hölök) érkezett, és felakasztható kerámiaképeket alkott keresztú-motívummal és reneszánsz színezettel. Juraj Oravec figuralista mozgalmas vizuális alternatívát teremtett a szkalkai szentek legendájához és Mária-tiszteletéhez. Jozef Syrový szobrász a szimpózium alatt befejezte több vizióját, melyek közös nevezője a liturgikus tárgyak méltóságjellessége. Jozef Vydrnák először a képzőművészeti szekciót koordinátora volt, a szimpózium összes nyomatottan anyagának grafikai és tipográfiai szerzője. Emellett azonban nagyszerű tipográfiai készítői, olyan munkákat, ahol a betű képzőművészeti és formateremtő elemként funkcionál (Mór-legenda, remetealakok). Figyelemfelkeltők fába vagy fával készített rajzai is. Az irodalmi szekciót leggyakoribb téma az emlékezet, a hagyomány, a hely szentsége, a bencések élete, a kolostorrész különös fluiduma, de ugyanígy a minket (halandókat) felülmúló dolgokról való gondolkodás is. Rudolf Dobiášon, az irodalmi szekciót összefogló kívül, akinek lágyhangú versei a sorossal való kiegészítést és megkérelést éneklik, figyelemre méltóak Ján Maršálek kontemplativ szövegei, Štefan Bučko átszelleműl religiózus elmélkedése, de Elena Hidvéghyová-Yung poétikus versei (az erősz és a spiritualitás határán), valamint Judita Kaššovicová költeményei is, melyek fő jellemzője a természet és természetesség tisztelete, és a kultúraközösi párbeszédben való szilárd hit.

Marián Kvasnička

(Fordítás: Diána Marosz)

**4. MEDZINÁRODNÉ VÝTVARNO-LITERÁRNE
SYMPÓZIUM ORA ET ARS – SKALKA 2011**
15. jún – 26. jún 2011
Areál Malej a Veľkej Skalky pri Trenčíne

Hlavný organizátor: Mesto Trenčín
Spoluorganizátori: Trenčiansky samosprávny kraj
Trenčianske osvetové stredisko
Farský úrad Skalka nad Váhom

Realizačný tím:
Mgr. Hana Gallová, Mgr. Terézia Niková,
Mgr. Janka Masárová, PhD. Katarína Martinková,
Mgr. Igor Zmeták, PhD.
Koordinátor sekcie literátov: Rudolf Dobiáš.
Koordinátor sekcie výtvarníkov: Jozef Vydrnák.
Organizačná spolupráca: Biskupský úrad Nitra,
vdp. Mgr. Stanislav Strapko, Juraj Dužek, MUDr. Ivan Horváth.

Ideový námet: Mgr. Terézia Niková, Mgr. Hana Gallová.
Text preambuly: Jozef Vydrnák, korigoval: Rudolf Dobiáš.
Autor názvu sympózia, kurátor podujatia
a výstavy po sympóziu: PhDr. Marián Kvasnička.
Autor loga: Jozef Vydrnák.
Koncepcia a grafická úprava katalógu: Jozef Vydrnák.
Spolupráca na koncepte: Rudolf Dobiáš, PhDr. Marián Kvasnička
Gramatické korektúry: Jana Muchová.
Fotodokumentácia: Mgr. Pavol Obst.
Do katalógu fotografiami prispeli: Mgr. Jozef Čery,
Mgr. Janka Masárová, Martin Beták, Jozef Vydrnák,
archív autorov a sympózia.
Príprava do tlače: Mgr. Marián Rosa.
Tlač a zhotovenie katalógu: Tlačiarne Pardon, Trenčín.
Náklad: 1000 výtlačkov
ISBN: 978-80-970743-5-7
Júl 2011

Podákovanie:

J. E. Mons. Viliam Judák, nitriansky biskup • Ján Figel, 1. podpredseda vlády SR • RNDr. Ing. Pavel Mikuláš • Ing. Ján Belák • Ludvík Sokol • vdp. Mgr. Milan Kupčík, trenčiansky dekan, • vdp. Mgr. Stanislav Strapko, správca Malej a Veľkej Skalky • MUDr. Ivan Horváth • Juraj Dužek Pavol Plško • Blanka Šumichrástová • Lukáš Kučerák Piaristické gymnázium Jozefa Braneckého v Trenčíne • Gréckokatolícky spevácky zbor Trenčín

Reducing model complexity

TRENČIANSKE MÚZEUM TRENČÍN

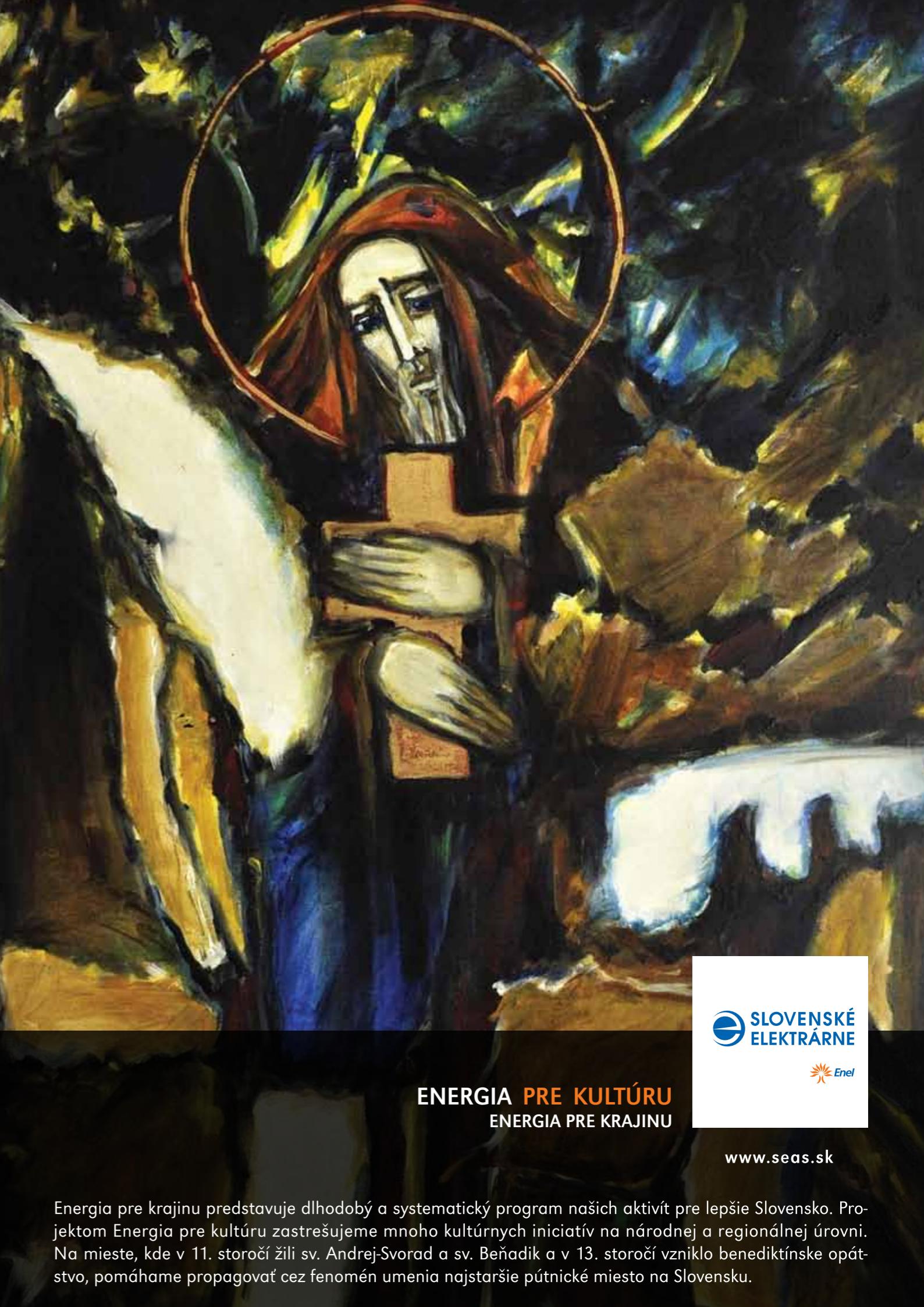
PD ČAHTICE

**NČÍNE –
RS – SKAL
kého ulicí**

EUGENIUSZ MOLSKI // **Sv. Svorad**, olej na plátně, 100 x 70 cm, 2011

ENERGIA PRE KULTÚRU
ENERGIA PRE KRAJINU

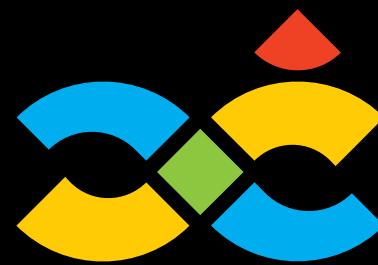
SLOVENSKÉ
ELEKTRÁRNE

The logo consists of a stylized orange sun-like shape with eight rays, positioned to the left of the word "Ene" in a blue, lowercase, sans-serif font.

www.seas.sk

Energia pre krajinu predstavuje dlhodobý a systematický program našich aktivít pre lepšie Slovensko. Projektom Energia pre kultúru zastrešujeme mnoho kultúrnych iniciatív na národnej a regionálnej úrovni. Na mieste, kde v 11. storočí žili sv. Andrej-Svorad a sv. Beňadik a v 13. storočí vzniklo benediktínske opátstvo, pomáhamo propagovať cez fenomén umenia naistarsie pútnické miesto na Slovensku.

M
E
D
Z
-
N
A
R
O
D
N
E

TRENČÍN

VÝTVARNO-LITERÁRNE SYMPÓZIUM

ISBN: 978-80-970743-5-7